

Montbéliarde-kruislingvaarzen op Holstein-bedrijf Ehlers

'Groot gezinsbedrijf kwestie van organisatie'

De ouders van Johan Ehlers uit Linde (DR) zijn geboren Amsterdammers en zijn letterlijk met niets begonnen. Inmiddels beschikt Johan over een florerend gezinsbedrijf met 200 koeien en 120 hectare. Hij is een frequente deelnemer aan fokveedagen en een echte Holstein-liefhebber, al krijgt Montbéliarde geleidelijk meer invloed op het bedrijf.

De 200-koppige melkveestapel wordt als één koppel geweid en trekt als een sliert naar binnen, voorafgaand aan de avondmelking.

De linkerkant van de ligboxenstal met daarin de pas uit de wei gehaalde koeien.

De rechterkant van de ligboxenstal die is opgetrokken uit de voormalige grupstal. De stal oogt niet groot, maar herbergt toch 200 koeien. Op de achtergrond de melkstal.

Van de buitenkant is niet te zien dat het bedrijf van de familie Ehlers in Linde ruimte biedt aan 200 koeien. De koeienstal is niet hoog en niet nieuw en kent een merkwaardige haakse bocht, waardoor de stal compact oogt. De ligboxenstal blijkt te zijn opgetrokken uit de voormalige grupstal.

bouwvakker het bedrijf naar eigen inzicht opbouwen en bouwde er een grupstal. Samen met zijn zoon bouwde hij de grupstal in 1990 zelf om tot een ligboxenstal, waarbij ze ook de onderkeldering voor hun rekening namen. Sindsdien werd de stal nog enkele keren uitgebreid tot de huidige omvang.

op afstand werd aangekocht, om later via kavelruilen meer grond bij huis te krijgen. Ehlers wachtte echter niet op de ruilverkaveling, maar nam het heft in eigen hand. Het totale areaal beslaat daardoor inmiddels 120 hectare, waarvan 80 hectare in eigendom is. „Je moet de uitbreiding zien als voorsorteren, sneller reageren dan de overheid“, vindt Nicolien.

Amsterdam

Het melkveebedrijf kent een bijzondere voorgeschiedenis die teruggaat naar de hoofdstad van ons land. De ouders van veehouder Johan Ehlers blijken namelijk rasechte Amsterdammers. Chris Ehlers is van huis uit bouwvakker en stukadoor, maar heeft altijd boer willen worden. „Maar ik mocht het niet van mijn vader“, vertelt de inmiddels 75-jarige Ehlers in onvervalst Amsterdams aan de keukentafel. Net als Johan en zijn gezin wonen ook Johans ouders bij de boerderij. Chris en Alie Ehlers kochten toen ze eenmaal samen waren een woonark in Broek in Waterland. „Als ik in de stad weer wat geld had verdiend, kocht ik een kalf“, vertelt Chris over de beginperiode. De eerste dieren werden gestald in een houten hok op de vaste wal bij de boot. „Mijn vader maaide de dijken met de hand en mijn moeder keerde het gras“, herinnert Johan zich. „Het was gras dat een ander niet wilde hebben.“

Geen verdere groei

Johan nam het bedrijf, dat toen een omvang van 80 koeien had, in 2005 over van zijn ouders. Sindsdien ging het hard met de groei. In 2006 nam Ehlers 350.000 kilo quotum van zijn stoppende buurman over en kocht hij er daarnaast nog ruim een ton quotum bij. Toch gaan niet 'alle remmen los' als de quotering er volgend jaar af is.

„We hebben ruim 200 melk- en kalfkoeien en de stal is vol. Bij deze omvang kunnen we het bedrijf nog als gezin rondzetten, als we verder groeien niet meer. En ik wil geen personeel“, stelt Ehlers. „Wij hebben onze melk ook voor 20 cent aan DOC Kaas geleverd en als je dan personeel hebt, heb je wel een probleem. Met je gezin kun je het lang uitzingen“, meent de veehouder. „En ik verwacht dat zulke tijden wel terugkomen.“

Georganiseerd werken

Ehlers breidde zijn bedrijf fors uit om ook op de lange termijn op de huidige locatie te kunnen blijven boeren. Hij voelt zich prettig in de omgeving en heeft een sterke band met het naburige dorp. Toch gaan er nu in plaats van 100 koeien, 200 koeien tweemaal daags door de melkstal. Oftewel: er is fors meer werk op de boerderij dan aanvankelijk beoogd.

„Hoe je 200 koeien als gezinsbedrijf rondzet? Georganiseerd werken en bijblijven, niet achter je werk aanlopen“, meent Johan. „En makkelijk werken, niet lopen martelen.“ Ehlers bedoelt ermee dat de werkzaamheden vlot moeten kunnen worden verricht. Zo is bijvoorbeeld alle grond de afgelopen tien jaar 'over de kop' geweest, waarbij er nieuwe sloten werden getrokken, nadat er eerst een of twee jaar maïs op was geteeld. „Alles ▶

Harde werkers

Gaandeweg wisten Chris en Alie hun veebeslag wat uit te breiden en op een gegeven moment konden ze de boerderij met de bijbehorende veestapel en 12 hectare grond van een ouder echtpaar in Purmerland overnemen. „Mijn vader bleef actief in de bouw in Amsterdam en deed daarnaast samen met mijn moeder de boerderij“, vertelt Johan, die zijn ouders kenschetst als harde werkers. Toen de veestapel in 1976 was gegroeid tot 40 koeien, werd de beschikbare ruimte in Purmerland te klein en verhuisde de familie naar Drenthe. „Naar een verwaarloosd bedrijf met 24 hectare, de plek waar we nu nog steeds zitten“, aldus Johan. Johans vader kon met zijn achtergrond als

Honderd koeien

Overigens is een dergelijk groot gezinsbedrijf voor Ehlers nooit de bedoeling geweest.

„Ons doel was 100 koeien, maar we zitten opgesloten tussen een natuurgebied, het dorp en de N48-autoweg. De provincie is hier geweest om ons weg te kopen, maar we zitten hier op onze plek en willen hier niet weg.“ Ehlers vrouw Nicolien Pierik heeft een bestuursfunctie bij LTO en volgt als zodanig de overheidsplannen op het gebied van ruimtelijke ordening nauwkeurig. Zo hoorde ze dat de overheid plannen had om 50 hectare grond in het gebied te reserveren voor de robuuste verbindingzone.

Ehlers bezat bij de bedrijfsopname in 2005 35 hectare grond, maar besloot volop in te zetten op uitbreiding van het areaal. Niet alleen grond in de directe omgeving, maar ook grond met natuurdoelstellingen

Het bedrijf telt zeven Montbéliarde x Holstein-kruislingvaarzen. Geheel links Beatrix 269 (Sir x eigen stier) en daarnaast de roodbonte Frederica 129 (Umo x Bovenweg Harmony). De dieren realiseren lactatiewaarden van respectievelijk 101 en 114. Rechts twee Holstein-vaarzen.

Fleckvieh-kruisling Marie 347 (Rumba x eigen stier) kaljde al zes keer en realiseert een lactatiewaarde van 115.

Hinke 447 (Tribute x Lord Lily) komt uit de veestapel van de overleden Roelof Bakker uit Koekange. Eind vorig jaar won ze de eiwitbokaal op de fokvedag in Wanneperven.

ligt nu in elkaars verlengde, zonder rare hoeken en bochten. Tussen de weilanden liggen dammen van 15 meter breed, zodat de trekkers elkaar kunnen passeren bij het inkuilen."

Geen melkrobots

De goede organisatie is ook terug te vinden in de stallen. De stal voor het jongvee en de droge koeien kent een dwarsopstelling, met een aparte uitgang voor elke afdeling, uitkomend in een gang aan de buitenkant van de stal, zodat één persoon een groep vee kan verplaatsen. In de stal zijn er op elke afdeling wel een kruiwagen en een bezem te vinden, zodat alle benodigde materialen altijd binnen handbereik zijn. En ook bij het melkvee wordt tijdverlies zo veel mogelijk beperkt, door risico's te vermijden. „Probleemkoeien worden een tijdje in een grote strobox gehuisvest“, aldus Johan.

Johan runt het bedrijf in principe in zijn eentje. Hij start 's ochtends om half zes en krijgt dan een uurtje hulp van zijn vrouw, die een volledige baan als opsporingsambtenaar bij de Koninklijke Marechaussee heeft. In de toch al compacte stal bevindt zich een 2 x 14-stands zij-aan-zij melkstal van DeLaval, die op de plaats van de oude 2 x 4-stands open tandem melkstal is ingebouwd. Melkrobots blijken aan de veehouder niet te zijn besteed. „We melken nu per keer twee uur en dan

hebben we alles door de handen gehad en is alles klaar. Bovendien zijn robots te duur“, vindt Johan. „Johan is geen computerman“, voegt Nicolien toe. Ehlers heeft alleen op zaterdagavond een melker. „Een oud-stagiair melkt dan. En voor de rest helpen onze kinderen mee en is er geregeld een jongen uit het dorp aanwezig.“

Jongvee uitbesteed

Het voeren van de koeien wordt al een paar jaar uitbesteed aan een loonvoerder. „We hadden eerder een mengwagen, maar daar hebben we veel kosten aan gehad“, verklaart Johan. „En bovendien is dit wel zo makkelijk.“ Naast het voeren is ook een groot deel van het jongvee uitbesteed. De buurman die in 2006 350.000 kilo melkquotum en ook zijn koeien aan Ehlers overdroeg, verzorgd sindsdien namelijk Ehlers' jongvee. „Alle nieuwmelkte koeien kwamen sinds 1 januari 2006 al naar ons bedrijf en op 21 maart van dat jaar had buurman Lucas Wink zijn quotum vol en kwamen al zijn koeien naar ons toe. Die avond molken we dus ineens 35 koeien meer“, herinnert Johan zich. De beide bedrijven staan in Ehlers' huiskavel en zijn met elkaar verbonden via een kavelpad, zodat de dieren eenvoudig verplaatst kunnen worden. Nadat de melkkoeien naar Ehlers waren gekomen, ging

het jongvee naar Wink. Hij verzorgt 120 stuks jongvee vanaf een leeftijd van vier maanden tot twee maanden voor het afkalven.

Weidegang

De melkkoeien lopen in één groep en worden overdag geweid. „Het is financieel aantrekkelijk en het is ook wel makkelijk. De ligboxen blijven schoon en ook de uiers zijn al mooi schoon als ze de melkstal in komen.“ De koeien lopen op een 12 hectare groot perceel hooggelegen zandgrond. „Als het droog wordt, groeit daar niets meer en gaan de koeien naar de lager gelegen gronden.“ Eenmaal in de wei komt de liefhebberij van Johan tot uiting. Zichtbaar genietend loopt hij met zijn gezin door de koppel, ondertussen allerlei koeien aanwijzend. Moeiteloos noemt hij de vaders en moedersvaders van de verschillende dieren op. Ehlers wordt het meest enthousiast van de koeien met een goed exterieur en al helemaal als ze ook nog roodbont zijn. Hij gebruikt dan ook veel roodbonte stieren.

Montbéliarde

Een tochtige roodbonte witkop trekt al gauw de aandacht. De rijzige vaars blijkt een dochter van Montbéliarde-stier Umo en valt op door haar correcte bouw en kracht. Ze blijkt een van de zeven Montbéliarde-

Bedrijfsgegevens

Johan (46) en Nicolien (46) Ehlers houden met hun kinderen Stan (15) en Hanke (14) in Linde (DR) ruim 200 melk- en kalfkoeien met bijbehorend jongvee. Het rollend jaargemiddelde bedraagt 9.372 kilo melk met 4,25 procent vet en 3,56 procent eiwit en het quotum 1,9 miljoen kilo melk. Ehlers beschikt over een fraaie Holsteineveestapel met gemiddeld 83 punten voor het exterieur. De koeien die slecht drachtig willen worden, worden met Montbéliarde-sperma geïnsemineerd. Dat resulteerde tot dusver in zeven kruislingvaarzen met een gemiddelde lactatiewaarde van 108.

Ehlers gebruikt hoofdzakelijk dochtergeteste stieren als Kodak, Jotan, Talentino, Goldfarm, Musketeer, Kelvin, Pitbull, Cherokee, Kool en Survivor. Hij kocht drie jaar geleden nog 30 rietjes aan van de al in 1972 geboren Cocalico Originator Rex. Van de zomer komen acht zware en degelijke vaarzen van hem aan de melk. Van het Montbéliarde-ras gebruikt hij Umo jb, Sir, Urocher, Vigor jb en Valfin jb. Daarnaast heeft op het bedrijf zo'n 20 procent van de koeien een eigen stier als vader. De koeien krijgen een rantsoen van graskuil, maïs, perspulp en hooi, aangevuld met krachtvoer via automaten.

Op het bedrijf zijn altijd eigen stieren voor de dekkerij en voor de verkoop als dektier te vinden. Geheel links op de foto de kalveren die net van het stro komen. Ze leren er in ligboxjes te gaan liggen en door een voerhek te vreten, voordat ze naar de jongveeopfokker gaan.

De stal voor de droge koeien, kalveren en stieren telt vijf afdelingen, die alle een uitgang naar de gang aan de buitenkant van de stal hebben. Op deze manier kan één persoon alleen het vee van een afdeling verplaatsen.

kruislingen die Ehlers melkt en de enige roodbonte. De kruislingen realiseren een gemiddelde lactatiewaarde van 108 en zijn volgens hun eigenaar dan ook niks minder dan de andere vaarzen. Hoewel ze een iets andere bouw hebben, doen ze ook qua exterieur nauwelijks onder voor de Holsteins. Toch ziet Ehlers zichzelf allerm minst als een 'kruisingsboer'. De veehouder is te veel liefhebber van het Holstein-ras om de hele veestapel in te kruisen en is bovendien tevreden over zijn Holsteins. Het blijkt dat alleen de koeien die slecht drachtig willen worden een Montbéliarde-stier als partner krijgen. „Mijn ervaring is dat ze dan ineens wel snel drachtig zijn”, stelt Johan.

Fleckvieh

Ehlers moest lange tijd niets van andere rassen hebben. „Maar we waren eens op een beurs en raakten daar in gesprek met fokkerijorganisatie Xsires. We besloten het Fleckvieh-ras een kans te geven bij enkele koeien die niet drachtig wilden worden en zijn daarin niet teleurgesteld.” Op het bedrijf werden vier vrouwelijke Fleckvieh-kruislingen geboren, waarvan er twee nog aanwezig zijn. „Eentje gaf te weinig en een andere wilde niet drachtig worden”, verklaart de veehouder. De twee dieren die nog over zijn, hebben beide inmiddels zes keer gekalfd en presteren getuige hun lactatiewaarden van 115 en 118 uitstekend.

Hoewel Ehlers tevreden is over zijn beide Fleckvieh-kruislingen – ze zijn steevast snel drachtig en probleemloos – koos hij toch een ander ras voor de opbrekers. „Montbéliarde, omdat dat ras voor wat meer exterieur zorgt”, meent Johan. Hij heeft inmiddels ervaren dat beide witkoprassen heel makkelijk kalven. „De dieren zijn heel degelijk.”

Keuringsliefhebber

Degelijke koeien zag Ehlers naar eigen zeggen ook bij gebruikers van het Triple-A-systeem in zijn omgeving. Hij besloot zijn dieren daarom ook te laten analyseren en is enthousiast over de resultaten. „Er zit meer balans in de dieren”, meent Johan. „Maar dan moet je uiteraard wel nog steeds de goede stieren gebruiken.” De veehouder zet vooral in op exterieurstieren, maar een stier als Kodak krijgt ook kansen. Ehlers heeft enkele Kodak-dochters uit de proefperiode lopen. „Harde koeien met karakter, die kunnen oud worden.” Ondanks de omvangrijke veestapel blijkt Ehlers een echte keuringsliefhebber. Hij nam het afgelopen winterseizoen aan maar liefst vier keuringen deel. Dat de hoofdprijzen daar buiten zijn bereik lagen, vindt hij geen probleem. „Het niveau op een keuring als in Pesse ligt zo hoog en wij doen het allemaal zelf. We halen een koe uit de stal, wassen haar en brengen haar zelf voor. We doen dat

omdat we het leuk vinden en zijn geen types om daar verder in te professionaliseren.”

Roelof Bakker

De liefhebberij voor mooie koeien blijkt ook uit de overname van de volledige veestapel van Roelof Bakker uit Koekange. Deze vrijgezelle boer hield 36 fraaie zwartbonte Holstein-koeien in een grupstal, toen hij eind 2011 plotseling overleed. „Bakker was ook een fervent keuringsdeelnemer en na zijn overlijden werd ons gevraagd of zijn veestapel niet wat voor ons was”, vertelt Johan. Ehlers besloot alle melkgevende dieren over te nemen en krijgt tot op de dag van vandaag zo nu en dan bezoek van Bakkers inmiddels 87-jarige vader.

Omdat de koeien geen ligboxenstal gewend waren, was de inpassing van de nieuwe veestapel geen sinecure. „De koeien gingen allemaal op de roosters liggen en dus hebben we ze allemaal vastgezet in de ligboxen. Maar toen we ze later los deden, wilden ze niet meer uit de ligboxen”, weet Nicolien nog. „Het heeft twee weken geduurd voordat alle koeien aan het ligboxensysteem gewend waren”, herinnert Johan zich. Toch blijkt hij de extra inspanning er graag voor over te hebben gehad, als hij trots naar de door Bakker gefokte Tribute-dochter Hinke 447 kijkt. „Ze won laatst de eiwitbokaal op de fokveedag in Wanneperveen.” ■

Johan Ehlers melkt zijn koeien in een 2 x 14-stands zij-aan-zij melkstel van DeLaval.

In de zomer worden de koeien overdag geweid. Van het 120 hectare grote grondareaal is 80 hectare in eigendom en wordt 40 hectare gehuurd. 12 hectare ligt op afstand en de rest is huiskavel. Er is zowel zand- als leemgrond op het bedrijf en er zijn vrij grote hoogte- en daardoor droogteverschillen. Ehlers teelt zoveel maïs als binnen de derogatie mogelijk is. Hij runt het bedrijf zoveel mogelijk zelf en neemt ook het landwerk voor zijn rekening. Alleen het mest uitrijden, inkullen en maïs zaaien doet de loonwerker. Ook haalt de loonwerker eens in de twee weken grond van de kuilen.

